

MORGONBRIS

TIDNING FÖR DEN

SOCIALDEMOKRATISKA KVINNORÖRELSEN

(16:de årg.)

Utgiven av Socialdemokratiska Kvinnornas Centralstyrelse.

Stockholm 1920, A.-B. Arbetarnes Tryckeri

Nr 8

Augusti

Prenumerationspris:
2: 50 pr helt år, 1: 25 pr halvt år.
Lösnummer 20 öre.

Annonspris:
Å sista sidan 25 öre pr mm,
å textsida 40 öre pr mm.

Redaktör:
RUTH GUSTAFSON
Brännkyrkagatan 27
St. Tel. Söder 74 94.

Morgonbris' expedition:

ANNA SVENSSON, St.-Tel. Söder 78 98
Grindsgatan 10, 3 tr., Stockholm.

1920

Mera människor!

"Mera människor!" — Denna överskrift skall möjligen förefalla en kritisk läsarinna eller läsare misstänkt och betänkelig. Militaristerna vilja ha mera människor till arméerna, till vatten- och luftflottorna; "företagarna" vilja ha mera människor till "arbetsmarknaden"; prästerna vilja ha mera människor till "kyrkan" — vägen till gud och himmelen ha de låtit växa igen med världsligt "törne" och ogräset "filosofia teologika"; nationalekonomerna vilja ha mera människor till produktionen — såvida de ej som t. ex. nationalekonomen Heckscher föredraga att i stället förorda — mera maskiner! Och när alla dessa "samhällsbevarande" kategorier av medborgare sätta på sin önskelista "mera människor", lägga de tonvikten på ordets förra del, så att meningen blir: "flera människor!" — sålunda med huvudsakligen folkökningsfrågan i sikte. En särskild kategori, men med samma matematiska syftemål, bilda de "fromma" judiska rabbinerna, vilka driva den gamla, nationalistiska tron på "Abrahams välsignelse", som innebar att judarna skulle bli ett folk så talrikt som himmelens stjärnor och som havets sand.

Nomura Bunkyo: HÖSTEN.

En annan tydning av överskriften — den, som av artikelförfattaren avsetts — får man genom att lägga tonvikten på dess senare del, varigenom i ordet "mera människor" i första rummet lägges en egen skaps betydelse, den av riktiga och full-

ständiga människor. Det är nämligen en särskild egenskap denna att vara människa — om än militarister, "företagare", präster och nationalekonomer litet eller intet fråga därefter, utan tvärtom efter förmåga söka undertrycka och förkväva densamma!

Lystringsordet "mer människor!" har ljudit alltifrån historiens början — och långt, långt förut! Man kan förstå detta av bland annat Geijers utsago att "människan är ett sent begrepp i historien". Först "sena tidens barn" kunde i någon mån glädjas åt att få behandlas såsom människor. Andligt och kroppsligt slaveri, livegenskap och förtryck av allehanda slag ha uppkallat religionsstiftare, reformatorer, tänkare, vetenskapsmän och andra folkledare att — var och en på sin tid och på sitt sätt — vara tolkar för detta människoandens djupaste behov, mera människor bland människorna! Folkledarna ha trott på människorna, på det "humana", och de ha handlat därefter!

I vad mån vi än kunna påvisa ett resultat av lystringsropet genom seklerna måste vi därvid konstatera att även på detta område — och framför allt på detta! — ordspråket "konsten

Samhällets plikter mot barnen?

Lille Puttes far är chaufför, hans mor vagnstäderska med arbete hela natten, sömn större delen av dagen. Lille Putte tillbringar sin dag i rännstenen, mitt på gatan, där trafiken är rätt livlig, på trappan till angränsande hus, varifrån han utslungar sådana småtrevliga vedermålen till de förbipasserande som "lortlisa", "djävel" m. m. i behaglig omväxling, samt invid berget på den ännu icke färdigställda gatan mitt emot hans bostad, där han ibland befinnes ligga sovande både 2 och 3 timmar i sträck. Lille Putte är emellertid hela kvarterets muntration och alla gatans butiksinnehavares förtjusning, ty dem uppvaktar han, när hungern faller på, och trakteras med kakor, karameller och andra godsaker, som barnet låter sig väl smaka, strykande sig om sin lilla söta mun och snoriga näsa, medan ögonen spela på jakt efter mera förnöjelse. Alla barn i kvarteret äro väldigt buss med Putte, ty fyra å fem gånger dagligen stannar pappans bil framför hemmet, och medan fadern åter är Putte herre på täppan. Barnet känner bilen på sina fem fingrar, ingen skruv undgår hans prövning och signalhornet upplyser ideligen hela grannskapet om Puttes uppfinnarglädje. Lekkamraterna stå runt ikring gapande och lystna efter att få äntra bilen, men den lille treårige Putte håller ordning på skaran. "Ner me dig", ryter han, då någon olovandes sticker näsan över vägnsdörren; närgångna gossar, tre gånger större än han själv, försätter han med kraftiga

är lång och tiden är kort" besannats. Vi kunna ej ännu slå oss till ro i den tanken, att de flydda årtusendena varit en tillräckligt lång tid för att göra konststycket människan färdigt. Vi måste fastmer erkänna att den verkliga människan än så länge är ett tämligen okänt och problematiskt begrepp i historien!

Men utvecklingen pågår, och därmed följer en allt större klarhet över begreppet. Kvinnornas nyerkända rätt till större deltagande i de allmänna angelägenheternas skötsel — en rätt, vars tidigare undanhållande numera endast med ett synnerligen lamt svepskäl kan tillskrivas tröghetslagen — motiveras i grund och botten av behovet av mera människor på dessa områden, där förut en minoritetens minoritet fört spiran och — släppt den! Tron på en samlad mänsklighet, tron på det i högsta mening humanitära hos människorna får ej och kan ej komma på skam

C. F. N u m a n.

puffar för bröst och huvud utanför murarna, jublande om de hamna i en vattenpuss och beredd till ny offensiv, som dock uteblir. Småpojkar och stora hundar ha gemensamt en föraktfullt överlägsen överksamhet, när det gäller de minsta glävsarna. Men ibland är Putte vid strålände humör. Då skiner nådens sol och den lycklige, som träffas av strålarna, tävlar med Putte i att trampa på sittdynorna, rispa de lackerade sidorna, dra fram det smutsiga trasslet, ty Putte håller styvt på att med dettas tillhjälp utplåna de värsta spåren av sin framfart — och signalhornet inspireras till fullkomliga avgrundstjut av barnens översvallande livsglädje. När pappan kommer ut lyfter han ömt och varligt sin lille pys ur bilen och om söndagarna hämtar han modern och Putte, som då ersatt vardagens enda klädespersedel, en liten vid bomullskolt, med en praktfull habit bestående av ljusgul hel dräkt, strumpor, skor och mössa, till bilfärd på Djurgården.

"Dä du", säger Putte då till kamraterna och pekar på stassen, och besvarar på sitt egna språk alla närgångna frågor, men avvärjer varje annat närmande genom energiskt viftande med det oljiga trasslet, samtidigt som han företager en sista storstädning med detta på de mest otroliga ställen.

Ja, sådan är lille Putte. Även jag älskar lille Putte. Men varför älskar jag det lilla främmande barnet? Det gick så till. En dag, när jag satt och vilade mig vid fönstret, fick jag långt ner på gatan se ett litet barn i yrande fart köra en skottkärra framför sig. Spelande glad gick färden från höger till vänster på körbanan, så fordon och andra trafikanter hade riktigt svårt att väja. Rätt vad det var, snavade lille Putte, ty det var han, och skottkärrens skakel körde med kraft in i hans lilla mage och kastade omkull honom rätt framför en framrusande ölvagn.

Hjärtat stannade i bröstet på mig. Allt gick dock väl. Men lille Putte grät, grät hjärtslitande och hade synbarligen svåra plågor i sin lilla mage. Lekkamraterna kommo från alla håll och kanter, men Putte lät ej lugna sig, förrän en rar pojke på omkring 12 år lyfte upp honom. Då slog Putte armarna om vännens hals — hela hans lilla själ syntes utandas längtan efter kärlek och ömhet, då han snyftande trängde sin kind och hela sin lilla kropp mot kamraten, som ömt som en mor tog sig an det ensamma barnet. Det låg något djupt rörande i den synen, en vädjan så stark, så ofrånkomlig — men ack, en påminnelse även om egen vanmakt.

Samhället har tusentals barn sådana som Putte, barn med förbluffande självständighet, gry och begåvning. Men de få växa upp som parias, slum-

Kathryn Seller.

Amerikas första kvinnliga domare.

Kathryn Seller har efter ett års vikariat vid Columbia Juvenile Court blivit av president Wilson, på förord av statssekreterare Lansing, antagen till Amerikas första kvinnliga domare. Hon har blivit den första kvinnan i U. S. A., den första i världens civiliserade länder, som tagit upp och bär fram ett kall, där otvivelaktigt det moderliga hos en kvinnlig domare bör få vara övervägande. Hennes tänkesätt och bevekelsegrunder ha hittills hänsynslöst trampats ner av den maskulina förvärvslustans själviskhet utan minsta tanke på detta kalls oerhört viktiga psykologiska intuitioner, nödvändiga i alla fall, där kvinnor och barn skola dömas och där endast en kvinna förstår och känner med barnet och kvinnan, som av en eller annan orsak förrirat sig från "den rätta vägen".

Även i vårt land kunna vi glädjas åt denna märkliga tilldragelse, ty i allt utvecklingsarbete plöjer det ena landets framsteg vägen lättare för ett annat.

"The Ladies Home Journal", Amerikas största och mest spridda kvinnotidning, innehåller en utförlig biografi och levnadsteckning över Kathryn Sellers liv och verksamhet och även det intensiva arbete och intresse hon nedlagt för de olyckliga medsystrar och barn, vars talan hon som advokat vid hundratal olika tillfällen nödgats föra, men vars straffdomar de manliga kollegerna avkunnat i kraft av sin auktoritativa rätt.

Tack vare, skriver "The Ladies Home Journal", den opinion, som de

pen allena bestämmer här, och när skolan tar vid, är karaktärens grundval lagd. Ty ingen uppfostran uträttar, vad som ej förberetts före fyllda 7 år, det är en gammal regel. Vad behöves här? Först och främst upplysning och föräldrafostern. En sådan som ger kunskap om, vad barn ha rätt att fordra, kroppsligen och själsligen, och var man kan finna hjälp att på bästa sätt realisera sina kärleksfulla avsikter, om yttre omständigheter lägga hinder i vägen för föräldrakallets fyllande. För det andra samhällenas och statens ingripande och för det tredje snabbare utvidgad social barnavård före skolåldern, lagd på sund ekonomisk bas, så att de bästa krafter, som stå att få, kunna vinnas och bevaras åt detta arbete, och ej såsom nu många med tungt hjärta måste avstå, emedan de ej kunna leva allena på den lön, som en väl fylld plikt giver.

D a g m a r W a l d n e r.

kvinnliga advokaterna inom de olika rösträttsföreningarna och de olika socialt intresserade kvinnliga sammanlutningarna i landet utvecklade, lyckades det att genomdriva denna nominering av Kathryn Seller till kvinnlig domare i Juvenile Court i Washington, Amerikas högsta domstol. Och där skola icke längre kvinnor dömas av män, utan av medsystemen och kvinnan Kathryn Seller.

Moderligheten, kvinnans naturliga rika instinktiva känsla, har lett och kommer att leda och hjälpa Kathryn Seller och hennes övriga kvinnliga medhjälpare, som hon nu ensam har att bryta vägen för. Men den kommer framför allt att hjälpa de barn- och kvinnokarakterer, som genom ett eller annat omoraliskt snedspråk förfuskats och snedvridits. Ty, skriver samma tidsskrift, när Kathryn Seller går ibland sina hundratals olika fångar bland "barnen" — negrer, mulatter eller vita — så talar hon samma språk till dem alla. Antingen de sitta där för en förseelse, där de slagit in en av Washingtons stora affärsfönsterrutor i ett slagsmål. Eller om de blivit straffade för att hava varit delaktiga i dessa band av energiska fantasirika svarta handsligister, som olovligt innehaft skjutvapen. Eller om de rymt från föräldrarna och varit borta gång efter annan. — Hon talar samma moderliga förmaningar till dem alla. Hon lär dem att alla måste vara och lära sig att bli goda, präktiga medborgare. Så goda, att fängelser och reformskolor ej skola behövas om vi hjälpas åt att förbättra livet och varandra.

I sådana fall, där barnen äga föräldrar, som äro moraliskt undermåliga individer och ej lämpliga att leda och handhava ett barns uppfostran har hon utfört ett samhällsverk, vars välgörande verksamhet man får en föreställning om genom hennes arbetsrekord som vikarierande domare under en tidrymd av ett år, då icke mindre än två tusen sådana olikartade fall av barnabrott av henne behandlades och dömdes.

Vid ett sådant tillfälle, då en smutsig trasig pojke en dag fördes inför hennes rannsakan och dom för en begången förseelse och en av hennes vänner intervjuade henne angående de känslomotiv, som ledde henne vid bedömandet av gärningarnas vitalitet och dess orsaker, svarade hon: "Jag ser ej den gossen, som skall dömas, men jag tänker att det är min egen gosse, som ändå trots alla mina förmaningar och mina omsorger står framför mig, att dömas för en förseelse." (Kathryn Seller uppfostrar två små brorssöner, som mistat sina föräldrar; själv är hon ogift.)

Ur hennes kvinnlighets väsen talar moderlighetens språk förmaningarna till de små fångarna. Med samma moderlighet och kärlek förstår hon dem, rannsakar och dömer hon dem. Fem

Min son.

*Allt sant som i livets gyllene vår
och i stridernas fejd du får värna,
som slår dig med djupa blödande sår,
skall födas på nytt likt den stjärna,
som tänder sitt ljus när solen flytt
och försvinner då dagen gryr.*

*Låt tankarna dina, min gosse kär,
söka sanningens resliga håll;
går vägen och genom bråddjups skär,
genom nattsvarta dimmors kväll,
stå fast och kämpa ädel och sann
för det som du rättvist fann.*

*Om i striden du tystnar och faller död,
ej tystnar i människobrösten
den gudakraft, som manande bjöd
dig att följa den kallande rösten.
Så länge ett människohjärta kan slå,
skall dess strålar likt stjärnljus gå.*

Maja B—n.

tusen brottmål, vari kvinnor och barn varit hänvisade till hennes hjälp och förståelse, kunde Kathryn Seller inregistrera såsom ett rekord för nödvändigheten av en kvinnlig domare inom den högsta domstol, där hon nu haft säte sedan juli 1918.

Femtusen mål och olika förhör på en tidrymd av ett och ett halvt år — och i alla dessa fall har hennes kärlek till medsystemen, kvinnan, och till det vanartiga barnet inspirerat och lett hennes arbete, ty genom sin moderliga omsorg och instinkt vill Kathryn Seller göra lagar och straffdomar sådana, att de bli vad de ursprungligen äro ämnade att vara: en hjälp i stället för en grym bestraffning.

Kvinnan, modern, har på många platser i livet visat, att hon är den enda rätta av naturen utkorade hjälpen och förmågan i fall, där människomaterial skall formas; danas, harmoniseras för livets ansvar. Kvinnorna i dag fylla platserna vid sidan om männen inom våra skolor och olika institutioner. Snart skall kvinnan även i vårt land intaga och befästa den svåraste och heligaste platsen i ett demokratiskt samhälle: den att vara domare över kvinnor och barn i samhällets rättsdomstol.

Helt nyligen ha domar avkunnats i brottmål mot kvinnor i vårt land av den beskaffenhet, att varje självständigt tänkande demokrat, man eller kvinna, borde få upp ögonen inför vidrigheterna såväl som orättfärdigheterna i förekommande fall. Men också samtidigt försöka väcka en opinion till

en förbättring och förändring inom vårt juridiska rättsväsen i fall, där kvinnor och barn, tillhörande denna olyckliga kategori, stå inför skranket. Kvinnorna böra i en tid som vår vara mäktiga att vid det här laget även i vårt land föra fram en fordran med en viljestark opinion av rättänkande män och kvinnor, som säger ifrån att sådana personliga trakasserier och förnedringar, sådana lidanden som kvinnorna inblandade i senaste fosterfördrivningsmål i Stockholm, där män dömdo kvinnor, för ett felsteg och brott, varvid männens psykologiska begrepp ej mäktar följa brottets karaktär, ej vidare bör få förekomma.

Och som en uttrycklig fordran böra vi fortsätta vårt oförtrutna arbete för en av våra intimaste och heligaste rättigheter, den "att kvinnan-modern beredes plats inom vårt rättsväsen för att döma sin medsystem kvinnan" och för att hjälpa samhällets alla mångfaldigt olyckliga kvinnor och barnabrottslingar på rättens väg igen.

Kathryn Seller i Amerika har öppnat portarna till ett verksamhetsfält, vars samhällsbetydelse är av odisputabel och överbevisad höjd och ansvar. Men hon har också visat att hon är placerad på rätt plats av den opinionskraft, som fordrade hennes val för samhällets, kvinnornas och barnens väl.

Det beror på oss själva om vi här i Sverige skola kunna föra fram samma krav till realisering i en snar framtid. Det beror på oss själva hur länge vi skola vänta på vår första kvinnliga domare i högsta domstolen. När vi hälsa Kathryn Sellers nomination med glädje, även då vi ej direkt kunna tillförsäkras frukterna av hennes arbetes välsignelse, så böra vi samtidigt lova varandra att vad Amerikas kvinnor lyckats åstadkomma för en bättre, en lyckligare lösning av samhällets rättsordning, det skola vi svenska kvinnor också genom ighet och tillit lyckas åstadkomma. Kvinnliga domare inom Sverges juridiska rättsdomstolar är en social reform, som icke längre får fördröjas och vi socialdemokratiska kvinnor, som gå före i utvecklingsarbetets rödning: Låt oss bära fram detta vårt krav intill dess vi här i Sverige segrande kröna vår första kvinnliga domare i mänsklighetens och samhällets heliga, ansvarsfulla tjänst.

Maja Björkman Broberg.

Morgonbris' septemhernummer blir ett valnummer. Öka upplagan! Rekvi-rera i god tid! Exp.

Brev från en resa.

Det fattigaste och eländigaste kvarteret i Berlin — det är min ena utgångspunkt. Min andra är den finaste och rikaste stadsdelen, där börds- och penningaristokratien bor.

Det var som att se hemska sår; man ryste när man såg somliga arbetarhustrur. Så andligen och lekamligen nere verkade de. Och barnen! Små smutsiga lumphögar med hungriga ögon. När man sett detta i en stadsdel, gått omkring överallt och varit med en del sakkunniga, som skulle lämna hjälp åt de värst nödställda, och se'n kommer till den andra, den rikare stadsdelen, ja, då tror man, att man går i drömmen — eller att världen är galen. Där i de förnäma kvarteren går man och spatserar i siden, sammet och alla slags eleganta tyger. Man bär pälsverk mitt i sommaren för att ännu mer markera vad man kan bestå sig. Nåja, man har nu förstas inte så mycket på sig — det är inte modernt nu bland damerna. Vad sorts figur man än har, kjolarna skola dock vara korta och smala, så man trippar som en liten fågel. Men detta, att å ena sidan släpa stackars kvinnor ihjäl sig, svälta, ha inga kläder, å andra sidan blygs man inte att exponera sin elegans, sin rikedom, sin lättja. Man behöver inte ha mycken rättfärdighetskänsla eller barmhärtighet i sig för att bli ursinnig, förtvivlad över det man ser.

Men, som jag gick där och led slog mig en tanke så starkt: Man ska aldrig döma människor klassvis. Den s. k. överklassen är inte obarmhärtigare eller mera fåfång än underklassen. Tvärtom. Ty våra unga arbetarkvinnor äro så fort de "komma upp sig", som det heter, lika snara till att trampa andra, såra andra i tanklös fåfänga. Det hela är ju bara en ändlös härmningsjakt. Man efterapar och försöker, så gott man kan, verka fint folk, tills man kommer till toppen. Då kanske man tröttnar och ger för sina många synders skull en sliten blus åt en stackare.

Men detta måste bli annorlunda! Arbetarkvinnorna måste ha mod att vara sig själva, att hålla på sitt stånd och att inte ständigt förneka det genom att slaviskt efterhärma en massa kvinnor, som genom sin hejdlösa mode-lyx förgifta världen. Detta, att ha mod och stolthet nog att vara, det man är, ska läras i kvinnoklubbarna, våra egna socialdemokratiska kvinnoklubbar, och det ska läras ut av de äldre kvinnorna till de yngre, av dem som levat livet till dem som begynna det.

I våra dagar göres det mycket och det behöver göras ännu mer för att ungdomen ska bli sund, enkel, arbetssam, hederlig. Det är inte nödvändigt, att detta läras i alla möjliga sorts välgörenhetsklubbar, på alla möjliga sor-

ters föredragsaftnar o. s. v. Det kan läras i våra klubbar. Låt oss socialdemokratiska kvinnor mer än hittills taga hand om de unga flickorna ur arbetarklassen! Låt oss inte glömma, att mer än många föredrag verkar det personliga exemplet. Andan i våra kvinnoklubbar ska bli sådan, att det blir verklig samvaro. Den, som kommer dit, skall känna, att hon kommer till vänner, som vilja väl åt världen och vilja fostran till en ny samhällsanda. Då kan ungdomen inbjudas, då kan den personliga påverkan ske. De äldre kunna då lära de yngre, att det att vara socialdemokrat är inte att vid första möjliga tillfälle bli förtryckare och förnekare av sin egen klass och slaviskt anamma manér och fördärvlig lyx hos en penningklass, som man velat bekämpa. En arbetarkvinna skall kämpa för sin klass för att omöjliggöra fattigdom och förtryck. Men då skall hon också ha mod att vara arbetarkvinna. Hon skall anse det som en mission att bland andra kvinnor i andra samhällsklasser utbreda sin egen åsikt om det obarmhärtiga i en samhällsordning, som möjliggör så hejdlös lyx å ena sidan och skapar så stor nöd å den andra.

Men har hon den åsikten, då måste hon själv stå bland dem, som mana till måttfullhet och enkelhet och hon skyndar sig icke att med billig, oäkta elegans ta upp tävlan med penningklassens kvinnor för att utplåna spåren av arbetarkvinna hos sig. Är idén om att inte pengar eller samhällsställning ger människovärdet klar för henne, och har det blivit en övertygelse hos henne, då håller hon sin klass och sitt stånd högt, och då vågar hon ha sin egen stil, även om den är enkel, och sin egen livsföring.

Intet kryperi för pengar och eleganta kläder! Det finns större ting att böja huvudet för!

Sigrid Gillner.

Blekingeklubbarnas kamratmöte.

Blekinge soc.-dem. kvinnoklubbar höllo kamratmöte den 6 juni i Karlskrona.

Mötet öppnades av Karlskronaklubbens ordf., som hälsade de närvarande kamraterna välkomna. Att leda mötets förhandlingar utsågs fru Bernhardina Bengtsson, Karlshamn. Sedan rapport från agitationskommittén föredragits, upptogs till behandling frågan "Om bildande av ett distrikt för Blekinge kvinnoklubbar". Frågan diskuterades livligt och flera talarinnor yttrade sig för lämpligheten av att bilda ett distrikt för att därigenom samarbetet mellan klubbarna skulle bli mera effektivt. Besluts att bordlägga frågan till nästa kamratmöte och att hänskjuta densamma till de respektive klubbarna för behandling.

Därefter upptogs frågan om sago- stundsverksamheten. Inledarinnan framhöll i sitt anförande, att frågan uppkommit med anledning av att klubben i Karlskrona anordnat en sago- stundsverksamhet för barn och hade därvid framkommit skilda åsikter om hur sådan bör bedrivas. Flera talarinnor hade ordet och uttryckte sin glädje över att kvinnorna tagit denna fråga om hand, då det ju är synnerligen viktigt, att våra barn bli intresserade av socialismens idéer, för att i någon mån motarbeta gamla fördomar och dogmer, som våra barn få till livs. Mötet enade sig om ett uttalande, vari hemställdes att det nybildade kvinnoförbundet med dess styrelse borde beakta denna verksamhet i så måtto, att någon lektyr av lämpligt slag eller barntidning utgives för ändamålet. Dessutom ställdes en varm maning till alla arbetare, att i sina hem hålla sådana tidningar tillgängliga.

Kvinnornas ställning till höstens val

Ett Brunnsviksnummer av Studiekamraten.

Den av A. B. F:s Stockholmsavdelning redigerade tidningen Studiekamraten har ägnat sitt senaste nummer åt Brunnsviks Folkhögskola, vilket säkert kommer att glädja alla gamla Brunnsvikare, detta så mycket mera, som behållningen tillfaller den lånekassa, ut vilken de gamla eleverna låna nya medel för uppehåll vid skolan. Den intressantaste delen av numret utgöres av en rundfråga bland föreläsarna och vänner till skolan. Ellen Key svarar:

"Till det goda ändamålet med Er skrift har jag häg att skriva Mycket, men tid endast att säga ett par ord, som bränna mitt hjärta med oro och med längtan:

Unga Brunnsvikare, kommen ihåg, att det beteckningsordet förpliktar Er att varda adeligt manskap i de nu kommande striderna!

föregångsfolk, spejarflock, Att vara Brunnsvikare förpliktar som ett riddarslag!"

Bland övriga, som svarat på rundfrågan, märkas prof. Malte Jacobsson, d:r Erik Hedén, lektor E. Sjödahl, förste bibliotekskonsulenten d:r Fredrik Hjelmqvist.

Lektor Sigfrid Gunnäs skriver om Brunnsvik och andra folkhögskolor och fil. kand. Yngve Hugo om Brunnsvik och A. B. F. En av skolans gamla elever, Theodor Hölmborg, föreslår att de gamla eleverna skola bygga ett eget hem vid Brunnsvik, en tanke som säkert skall väcka anklang hos alla som levat en vinter på Brunnsvik och som längta till baka dit. Bland övriga bidrag märkes en dikt av Abdon Furuhaug, Templet, dikt till Brunnsvik.

Intresserade kunna rekvirera Studiekamratens Brunnsviksnummer från Alva Hugo, adr. Brunnsvik, Sörvik. Priser är endast 25 öre

Krigsbarn i svenska arbetarhem.

På hemställan av den Internationella fackliga centralen i Amsterdam har Landssekreteriatet, som bekant, företagit insamling för de nödlidande i Österrike. Den första i november 1919 påbörjade insamlingen har medfört att c:a 250,000 kr. influtit till sekretariatet. För detta belopp har genom Kooperativa Förbundet inköpts matvaror (sill, rågmjöl och amerikanskt fläsk), som översänts till den österrikiska landsorganisationen för fördelning bland dess medlemmar.

Sedermera beslöt sekretariatet igångsätta en hjälpverksamhet för barnen i Centraleuropa och utsände därför upprop med hemställan till de arbetarfamiljer, som därtill hade möjlighet, att omhändertaga barn, och till övriga arbetare att teckna en slant till bidrag för kostnaderna för barnens transportering fram och åter. Intresset för denna hjälpverksamhet har visat sig vara mycket stort bland arbetarna runt om i landet. Anmälningar ingingo sålunda från c:a 1,400 familjer, som önskade erhålla krigsbarn. På grund av de stora ekonomiska kostnaderna för barnens transporter har sekretariatet dock icke vågat besluta att för närvarande taga hit mera än 1,000 barn, och har i enlighet därmed hitkommit 600 barn från Wien och 400 från Berlin. Barnen hava uttagits genom förmedling av landsorganisationerna i Österrike och Tyskland.

Däremot har den igångsatta insamlingen för täckandet av kostnaderna för barntransporterna ännu ej slagit så väl ut. Detta är ju nog så förklarligt, då arbetarna nu ha att tänka på valfonden m. m. Emellertid gives ett sätt att möjliggöra för arbetarna att utan direkta utgifter ändock avsevärt bi-

draga till insamlingen av medel, nämligen genom att verkställa ett par timmars övertidsarbete, för vilket förtjänsten jämte övertidsprocent avsättes till insamlingen.

Det gjordes för en tid sedan en framställning till Svenska arbetsgivareföreningen från Landssekreteriatet om dennas medverkan för ordnandet av denna fråga och ett tillmötesgående svar erhöles. Arbetsgivareföreningen har nämligen genom cirkulär uppmanat sina medlemmar att med arbetarna överenskomma om utförande av två timmars övertidsarbete, för vilket avlöning och övertidsprocent skall överlämnas till Landsorganisationens insamling för nödlidande barn, varjämte den inkomst, som kan beräknas uppstå för resp. arbetsgivare, skall överlämnas till Arbetsgivareföreningen för samma ändamål. Sekretariatet lämnade meddelande härom till pressen, men på grund av olika anledningar har övertidsarbetet för omskrivet ändamål ej kommit till utförande i någon allmän omfattning.

Den ytterst värdefulla hjälp till den goda saken, som skulle komma genom övertidsarbete de önskade två timmarna, är välkommen när som helst. Passar det inte nu i sommar, så kan det ske någon gång på höstsidan.

Vi uppmana klubbstyrelser eller enskilda fackföreningsmedlemmar att föra frågan på tal vid arbetsplatserna. Ett samlat uttryck av solidarisk offervilja av här antydd natur kan bära goda frukter i framtiden.

Vi kunna i detta sammanhang meddela, att fosterföräldrarna för Landsorganisationens krigsbarn skola i dagarna 15—20 augusti erhålla cirkulär med alla upplysningar rörande hemtransporten av barnen. I detta cirkulär skall även lämnas uppgift om hur de fosterföräldrar skola förfara, som önska ha barnen kvar längre tid än till den, som avses i hemtransportplanen.

upptogs till behandling och flera talarinnor konstaterade därvid, att kvinnorna på flera platser blivit mer eller mindre väl behandlade vid föregående valtillfälle och framhöllo fördelarna av att kvinnorna gå med egna listor. Mötet beslöt uttala sig för, att ställa en väckande maning till kvinnorna att talrikt möta upp och noga bevaka sina rättigheter vid kommande möten till höstens val.

Förbuds- och nykterhetsfrågan diskuterades ingående, varvid flera tal. hade ordet och framhöllo huru mycket nöd och elände som spriten åsamkar i hemmen, där särskilt kvinnor och barn få lida oerhört. Framdrogs jämförelse mellan de s. k. bolagskrogarna, huru dessa tillåtas utsträckt utskänknings-tid å en del platser ända till 9 och 10 e. m., då man däremot ej äger rätt inköpa livsförnödenheter längre än till 5 och

6 e. m. Frågan hänsköts till de olika klubbarna, att å sina platser utverka förkortad utskänkningstid. Man uttalade en förhoppning om ett rusdrycksförbuds genomförande isynnerhet för den uppväxande ungdomen.

Sedan dagordningen var genomgången och sång och deklamation förekommit, avslöts det stämmningsfulla mötet med avsjungande av en arbetarsång. Därefter företogs utfärd till Vämöparken, där kaffe intogs, varefter den angenäma dagen var slut. S. N—n.

Agitera för

MORGONBRIS,

din egen tidning!

Minnet.

För Morgonbris av Anna Björkman.

”Han skriker så mycket om nätterna.” Emys ärliga, lugna ansikte uttryckte så mycket oro, det var mäktigt.

Familjen väntade i matsalen. Det var fadern, som tog upp spörsmålet.

”En lätt förklarlig nervositet, kära du. Han är överretad av ansträngningen. Låt bara hans nerver komma till ro! Och —. Men se här ha vi honom ju!” utbrast han i en helt annan ton, då en ung man visade sig i dörren. ”Till bords, mina damer och herrar!”

Charles, den nykomne, gick fram och bugade sig för sin mor, en vacker gammal dam med det gråa håret distingerat uppkammat över en panna, vars släta hud inga onödiga tankar rynkat. Fem års triumfer i societeten, trettioåtta års lugnt äktenskap med en genompraktig hedersman hade icke behövt oroa den indolenta självfallenhet, med vilken hon mottog livets apoplexer, som hittills för henne varit av komfortablaste art.

”Har du det bra, käre gosse”, frågade hon moderligt, ”kan du vila upp dig i ditt gamla hem?” en ringpyntad hand lämnade med en lätt tryckning sonens arm, då de satte sig till bordet, som gnistrade av silver och kristaller. Det var också en festklädd liten skara, som intog sina platser, trots att man endast gick till en familjemiddag intime.

Väl hade den från kriget hemvändande sonen förut hälsats med den godda kalven, men fadern hade velat gömma det mera festliga mottagandet, tills familjen blivit fullständigt samlad. Mågen, en historieprofessor från ett av landets småstadsuniversitet, hade först i dag kunnat lämna sina föreläsningar.

Man satte sig alltså. Charlie förde sin mor, och mitt emot henne satt fadern med dottern Emy vid sin högre sida. Den gamle var i parad, bar sin gamla översteuniform, och hans väderbitna, hederliga ansikte med de blå, en smula dumma ögonen, som nu strålade av stolthet, stack upp över den kraschanerade kragen. Mågen, som alls icke närmade sig den traditionella professorstypen utan anlagt ett krigiskt svart skägg och snaggat hår till sitt rödlätta ansikte, satt på andra sidan om sin svärmor.

Hela familjen var som sagt iförd gala. Modern i genomskinligt svart över ännu vita skuldror blickade med ogillande på mågens jovialiska, ständigt leende ansikte, som aldrig såg mera vulgärt ut än över frackbröset. Hennes ögon följde hans fingrar, vilka tycktes ännu tjockare och rödare nedanför den otadliga, pärlknäppta manschetten och vilka förde kniv och gaffel, som vore de huggvapen. Hennes blick stannade lugnad vid bandet i knapphållet, den blygsammare ställföreträdaren för en orden, vilken dessa glupska händer redan ryckt åt sig. Hon såg så på den blonda Emy, sval och korrekt i den blåa toaletten man just väntade till hennes ljusa pastellfärger. Och hon gjorde de undrande jämförelser hon företagit under de sexton år dotterns äktenskap varat.

Blicken gick till barnbarnen och konstate-

rade glad, att deras blonda typ alltmer visade tendens att stadga sig till likhet med deras mors. Stämningen var en liten smula dämpad, vilket får skrivas på festföremålet. Ty, trots att man sökte visa sig hemmastadd med honom genom att använda alla de gamla smeknamnen och uppliva de lustiga barndomsminnena, satt han som en främling bland dem. Det tilländalupna kriget undvek man att beröra. Charles hade haft förvånande litet att berätta, men sedan husläkaren, som tillkallats för att ordinera för hans gikt, förklarat, att så var fallet med nästan alla, som kommo från fronten, och att bästa botemedlet åt hola hans nerver var att alldeles icke beröra vad han genomlevat, pressade man honom icke längre till några skildringar.

Otto, den manliga representanten för den tredje generationen, fick sålunda med tillhjälp av sin pojkfantasi och slukade krigsskildringar, på egen hand förfärdiga morbroderns hjältebragder, med vilka han plägade underhålla sina kamrater. Nu hängde hans blå blick med ett uttryck av den gräslösa, dyrkande hängivenhet, vilken blott ett fjortonårigt pojkhjärta är mäktigt, vid den khakiklädda gestalten mitt emot honom. En blodröd rispa av pojknaglar i sjömansblusens urringning bar vittne om den förbittrade kamp han utstått med anledning av en antydning från hans knäkamrat, att hjälten kämpat på fel sida.

Charles följde förströdd samtalet. Den seniga, tunna gestalten i den slitna fältuniformen med medaljen, som han på allas begäran ifört sig till festen, de magra ärriga händerna, den svartbrända hyn, allt tydde på att tillhöra en handlingskraftig krigare. Blott blicken var så märkligt distrahit. Han såg och dock icke såg på den han talade med.

Redan vid rödvinet reste sig fadern och höll välkomstalet. Tusen sådana tal hava hållits av fäder, som förunnats hälsa sina söner levande. Alla hava de framburits med samma manligt mödofullt bekämpade rörelse. Alla hava de lytt på ungefär samma sätt.

Charlie satt med nedslagna ögon. — Vad det var överkligt alltsammans. Humbug det hela, tänkte han. Teater, han såg på sin medalj, som fadern just omnämnde. Blott att jag spelar min roll ovanligt illa. Han kände sig som en fuskare, som satts in i en ensemble av mästerligt agerande. Men när han såg trohjärtenheten i alla dessa tårögda blickar, som riktades mot honom, förstod han, att hans bild var falsk. Det var han själv, som var den ende spelande. Alla de andra levde som vanliga människor i känslor, som vore deras egna. — Att de kunna se på det så, tänkte han. Men kanske måste man ha varit med om det för att verkligen bli seende.

Och allt som talet framskred, lovprisandet begynte dra påkostande långt ut på tiden, stärkte han sig i beslutet att framhärda intill änden. Han skulle blygsamt leende resa sig och med några krigiskt korta kärnord tacka fadern. Han skulle låta sig kringklapas och föras omkring och visas upp, så länge det kunde glädje de gamla. Han skulle överhuvud taget göra allt vad som begärdes av honom. Någon gång måste det ju ändå ta slut med intresset för hans person. Om ock-

Göteborgs soc.-dem. kvinnoklubbs styrelse.

så hans egen hänförelse var något matt, skulle det endast tydas som utslag av en klädsam blygsamhet.

Men då, när fadern slutat, och alla skällande och klingande höjde sina glas mot hans, då föll hans öga första gången på de båda barnen mitt emot honom. Och när han såg gossens av dyrkan brinnande blickar, en dyrkan, som även väckt en icke så svag avglans i den yngre flickans indolenta ögon, greps han av förfäran. Han hörde gossen militäriskt slå klackarna samman och yttra, då han stötte sitt glas mot morbroderns: "Jag ska göra, som du, dra ut. Och du ska inte behöva skäms för mig. Jag hinner nog bli stor, har pappa sagt, lagom till de rycker i luven på varandra igen värre än nu". Ett stolt familjeskratt hälsade den lilla käckä improvisationen. Högst och belåtnast gnäggade fadern, landets förnämste teoretiske strateg, som i sina skrifter lätt och lekande förintade fiender och behändigt löste ställningsproblem men i praktiska livet var idel grinande oförarglighet. Då mognade Charles beslut.

Han reste sig, och hans stämma var låg, när han började:

"Käre far, jag tackar dig för din vänlighet och er alla för era goda, trofasta tankar. Men jag måste säga dig, att det du sade icke överensstämmer med verkligheten."

Fadern, som trodde, att sonens ord inneburo ett prydligt anspråkslöst tillbakavisande av det hållna hjälteprisandet, skrattade till och avbröt: "Visst icke, käre Charlie. Jag har hört ditt mod prisas från auktoritativt håll och i ordalag" — blott en talande handrörelse avslutade meningen, liksom ville fadern icke genom ett upprepande sära hans blygsamhet.

Men det var sista gången Charles blev avbruten i sitt tal, ty hans hessa stämma, för alltid märkt av fukten i skyttegravarna, höjde sig till all den intensitet, som han mäk-

tadé, och hans ord slog alla med isande häpnad.

"Det är inte så jag menar. Men vad du sade var grundfalskt på annat sätt. Det är humbug och teater, att jag här mot min övertygelse låter mig prisas. Men jag vet, att jag genom det jag nu måste säga, kommer att vålla dig den största sorg, jag kan bereda dig. Käre far, du känner kriget bara från det idylliska lägerlivet ute på heden, då du låg i fält med dina gossar och exerceerade spänstighet på bondbassar, som du mustigt skällde på, men dock älskade högt, och av vilka du var högt älskad tillbaka. Ty om sommarkvällarna, när exercisen var över, gick du kring vid lägereldarna och rökte din pipa i skjortärmarna och skämtade och berättade historier, också de kanske en smula mustiga, och då gärna för dem du mest svavlat svurit över på förmiddagen. Men, det är icke krig. Ha ni då inte läst skildringarna, fast om ni också läst dem, ha ni väl inte trott dem. Jag skulle dock tegat, om jag icke hade sett, att den växande generationen är sänkt i samma förblindelse. Och det har varit det, som hållit oss uppe, att detta eländet var det sista i världen. I den övertygelsen kan vi leva. Ty, käre far, alla komma vi tillbaka som invalider. Till kropp eller själ, och det sista är det värsta. Allesammans bär vi på minnen, som märkt oss för livet. Därför skulle ni inte hälsa oss med tal och fester. Det barmhärtigaste vore att ställa upp oss vid en vägg och skjuta ner oss, så att vi äntligen fick ro.

Kriget har gjort oss till djur. Tänk dig in i: de flesta av oss var hyggliga gossar, som kommo från anständiga, lugna hem, som detta, vilkas uppfostran endast hade det fellet att den fyllt oss med en alltför romantisk syn på tillvaron. Och ni störtade oss just i kraft av denna romantik ut i brottets avgründ. Ty krig är ett brott, det skändligaste av alla begångna. Och vi hyggliga

medelmåttor har alla begått saker, som borde göra, att åtminstone ingen hederlig kvinna skulle vilja trycka vår hand. Men i stället hedra ni oss. Men jag talar egentligen till gossen där, och därför skall jag berätta en av de hundratals ogärningar jag begått. Ty vad jag nu sagt förstår han kanske inte. I alla fall skall han glömma det lika fort som varje gosse glömmet mera allmänt hållna lärdomar. Men en händelse skall han minnas.

Det var i en by vid gränsen. Invånarna hade försvarat sig men tagits och dömts till avrättning i nästa dags gryning. Hela byn var som vanligt beordrad att äsa sina anförvantes död. På kvällen, just när jag skulle lägga mig, kom vakten in och sade, att en gammal fru ville tala med mig. Hon hade varit så envis, att han inte kunde bli av med henne. Jag lät henne komma. Det var en stor, tjock kvinna med stickande bruna ögon.

— Min herre, började hon, lade ni märke till en helt ung man, nästan en gosse, bland fångarna?

Då jag jakade, jag hade verkligen lagt märke till en späd, finhyad gosse, som borde väckt mitt medlidande, om icke kriget släckt alla mänskliga känslor hos mig, fortsatte hon:

— Det är ingen gosse, det är min dotter, som klätt sig i mansdräkt för att försvara mig och sitt hem.

Jag bugade mig och sade:

— Är det som ni säger, min fru, skall er dotter bli förd till ert hem.

Ty det var innan vi hade börjat arkebusera kvinnor; de släpptes. Hon ville följa mig, men jag avvisade henne med upplysningen att fångarnas tält alltid måste vara avstängt för anförvanter. Hon gick lugn och jag för att undersöka saken. Det jag nu kommer att säga är icke sådant, som brukar berättas i en familjekrets, men ingenting skall hindra mig att röja sanningen ohöjld. Och du Otto skall nog förstå mig. Ty pojkar undervisa tidigt varandra. Och barn är icke som de vuxna tro i märkvärdig glömska av hurdana de själva voro i sin barndom. Jag gick alltså in till henne för att skaffa mig kännedom om saken. Fångnen, som såg ut att vara en 13 år gammal, alltså så gammal som

Söderhamns soc.-dem. kvinnoklubb.

Anitå'', han pekade på flickan, ''satt på bädden i sin barack, det var skilda rum alla, för att de inte skulle kunna företa någon befrielsekupp. På min befallning öppnade barnet skjortan på sin mansdräkt till midjan, och jag såg de vita små oskyldiga, fasta bröstet, som redan rundade sig till mognad. En våg av hetsighet sköt blodet brännande till mina ögon. Jag gick till dörren och befallde sergeanten, som gick utanför: jag har enskilt förhör med fången och får icke på några villkor störas. Knappt kunde jag skälvanande dröja med att vrida om nyckeln, förrän jag kastade mig över henne. Jag öppnade mina kläder, jag öppnade på hennes, och så skändade jag utan att kunna mätta min åtrå gång på gång detta vitlemnade barn, som vred sig under min brutalitet och högt skrek ut sin ångest. Och utanför lade nog vakten många gånger örat till nyckelhålet och lyddes. Självt var han i grunden en godmodig man, medelålders, med egna flickor, som han berättat mig om. Men han gjorde intet försök att

hindra vidrigheten. I fred under vanliga civila förhållanden hade han sparkat in dörren och gripit mig vid strupen för att släpa mig till rättvisan, som den niding jag var. Men det var krig. Disciplinen är stark i en armé. Och han hade själv som alla andra begått saker, som gjorde ett ingripande till en genant sak.

Innan jag trött och övermätt vacklade till dörren, försökte jag lugna henne med mildare smekningar, men hon skrek lika gällt och ville ej höra på mitt budskap, att hon skulle bli fri. Jag fäste en lapp med order om frigivandet över bädden och kastade mig i mitt rum i en slummer, som varade i timmar. Exekutionen skulle jag icke övervara, då jag för några timmar skulle ha permission.

Nästa förmiddag, då jag återtagit befälet, ställdes åter den gamla inför mig, denna gång som fånge. Beskjutandet hade fortsatt trots vår avskräckningsmetod, och nu hade hon deltagit.

Jag försökte vara obesvärad, när jag vände mig till henne. Och jag sade: Jag hoppas, att er fröken dotter blivit förd till er och att hon mår väl. Då log hon, och jag har aldrig sett ett sådant leende. Hon blev förd till mig, svarade hon, men nu var stämman knappt en människas, och hon talade om, vad som gjorts med henne. Och när vi jagades upp att äsa de andras död, tog hon ett språng mot fångarna för att finna döden även hon, och hon föll för kulan från en vakt, som trodde, att hon ville befria någon. Men nu, nu är det er tur. — Med händer, seniga av arbete, grep hon ett fruktansvärt tag om min strupe och klämde till. Det svartnade för mina ögon. Och hade inte sergeanten varit, han, som suttit utanför fångens dörr och borde funnit min död rättvis, så hade jag sluppit leva. Man grep den gamla och väntade för att avvakta mina befallningar. Och när jag kom till medvetande, stod hon bunden framför mig.

— Ni får leva, sade hon. Men kom ihåg:

Ljusne-Ala soc.-dem. kvinnoklubb.

aldrig får ni en lugn stund. Min förbannelse skall nå er. Jag skall följa er i sömnen. Ni har min flickas blod på era händer. Och det skall ni aldrig kunna tvätta bort. Jubla inte, för att ni kan ta också mitt liv. Finer jag ej döden hos er, skall jag själv söka den. — Hon fördes till en krigsrätt och fick väl snart sin önskan uppfylld.

Men så suggererade hon mig, innan hon lämnade mig, att var natt känner jag blodet på mina händer. Det rinner mellan mina fingrar och klistrar dem mot varandra, så att jag ej fritt kan röra dem. Och det är då jag skriker, Emy, för jag hörde dina ord. Jag vaknar och tänder och ser, att det är svetten, som rinner mellan fingrarna och klibbar dem vid varandra. Men nästa natt är det likadant igen.

Säg icke, att jag är ett undantag. Jag vill icke försköna mina handlingar. Men det kan jag ge min familj till upprättelse, att sådana gjorde kriget oss alla. Det deprimerade oss. Jag vill bara fråga er, om någon av er tror, att jag skulle kunnat handla så mot en av Anitas jämnåriga före kriget. Och jag vill be er tänka er in i hur vansinnigt ett system är, som tvingar oss att skövla hemmen för en fredlig bybefolkning, som aldrig velat oss något ont och aldrig haft ett finger med i förspelet till det blodiga skådespelet. Och ert svar bör säga er, att ni skola upphöra med att prisa en institution, som förvandlar vanliga hyggliga medelmåttor till perversa djävlar. Och nu stiger många mäns skrik i nattens mörker trots nervläkare och klinikbehandling.

Jag skall nu resa. Att jag gjort mig omöjlig i min familj efter detta hoppas jag. Själv ville jag heller inte stanna. Men den nyttan har kanske ändå mitt tal gjort, att jag något rubbat den romantiska uppfattning av kriget, i vilken vi alla uppfostrats."

Han sköt undan stolen och gick ut ur rummet.

För första gången under sitt sextioåriga liv glömde modern sin indolenta korrekthet. Hon sköt undan tallriken på det festligt prydda bordet, där tjuotals ljuslagor gnistrade i silver och kristall. Hon vilade huvudet i sina armar, gråtande högt med vaggande kropp. Ty en mor är ändå alltid en mor, och i vissa ögonblick handla alla mödrar lika.

Mågen trevade med generade och nervösa fingrar i sina ostyriga skäggtoppar.

Men översten reste sig: "Han är sinnesförvirrad, talar om saker, han aldrig begått. Kom ihåg, Otto", han vände sig till gossen, "han visste inte vad han sade. Din hjältemodige morbror skall åter bli bra och sig lik."

Så ha män under årtusenden förskönat och förvanskat de handlingar, de begått i namn av det allmännas väl.

Men då ljud kvinnans röst. Emy glömde sin indolens. Hon lade sin armar kring axlarna på barnen, som med bleka och förvridna ansikten åhört morbroderns berättelse, och hon sade med ett tonfall, som de aldrig skulle glömma:

— Kom ihåg, vad er morbror sagt! Hennes röst skälvede, ty hon talade om den, som hon kanske trots man och barn älskat högst i världen. — Du Otto, minns det, när du blivit vuxen! Då fattar du fullt hans ord.

Från kvinnoklubbarnas arbetsfält.

Från Säfte.

Säfteleby soc.-dem. kvinnoklubb bildades den 13 mars 1919 efter ett föredrag av fru Hulda Flood från Karlstad. Under året har hållits 9 ordinarie möten, ett extra samt ett gemensamt med platsens arbetarekommun. Två offentliga föredrag ha anordnats; ett med fru Flood som talade över ämnet "Kvinnornas bildningsarbete", samt ett av fru Nelly Thyring över "Nya tider, nytt ansvar". Klubben har besökt ålderdomshemmet och bjudit de gamla på kaffe samt deltagit i årets majdemonstration. Av Morgonbris har under året sålts 250 ex. Ur revisionsberättelsen framgick, att klubbens inkomster under året varit kr. 251:55 och utgifter kr. 135:92, alltså en kassabehållning av kr. 115:63. Till styrelse valdes fru Augusta Engström, ordförande, fruarna Maria Augustson, Augusta Jansson, sekr., Anna Eriksson och Anna Levander, kassör. Revisorer blevo Elin Johansson och Hulda Karlsson.

Till sist av varm hälsning till kamrater landet runt från Säfteklubben.

Sekreteraren.

Stockviks kvinnoklubb

höll sitt årsmöte den 5 april varvid års- och revisionsberättelserna föredrogs. Av årsberättelsen framgick, att klubben har under året hållit 20 möten; ett offentligt möte har hållits med redaktör M. Vestberg som talare. Symöten har hållits för sjuka kamrater och till sådana ha även bidrag lämnats ur kassan. Till distriktets hösttagitation har lämnats 15 kr. 10 kr. anslogs till distriktsombudet för kongressen i Stockholm, 5 kr. till Stockviks studiecirkel. Morgonbris har sålts med 30—35 exemplar i mån.

Bland andra beslut av vikt må nämnas: Protest mot regeringens beslut om ökad brännvinstillverkning; instämmande i resolutionen till förmån för den nya giftermålsbalken; instämmande i lagförslaget om pensionering för änkors barn. Till styrelse för nästa arbetsår valdes Ida Tunberg, Alfa Tidenman, Elsa Valberg, Anna Söderlund och Alma Eriksson och till revisorer Stina Samuelsson, Elvira Johansson och Karla Sjödin. Under mötet, till vilket männen även voro inbjudna, förekom diskussion i flera frågor samt musik, kaffedrickning och en enkel supé, allt till allas belåtenhet.

Med kamratliga hälsningar landet runt

Korr.sekr.

Halmstads soc.-dem. kvinnoklubb

bildades den 11 febr. 1919 och har således arbetat något över ett år. Vid bildandet ingingo 60 kvinnor och kan klubben glädja sig åt en rätt stor tillslutning, så att nu består

Så skall hos dig, hos er väckas det hat, som han ville inge er. Och sprid denna avsky till alla, som ni får något inflytande över! Så har dock icke min stackars bror levat förgäves!

den av 110 medlemmar. Vid de kommunala valen i mars 1919 medverkade klubben i valrörelsen genom en kommitté, som med liv och lust deltog i arbetet. Alla voro ju oerfarna på detta område, men tillika besjälade med en önskan att kunna uträtta något. Bland medlemmar, som bekläda kommunala uppdrag, märkas: 3 stadsfullmäktige, 1 ledamot och 1 suppleant i fattigvårdsstyrelsen, 1 ledamot i understödsnämnden, 1 suppleant i hälsovårdsnämnden och 1 i pensionsnämnden.

Klubben har hållit 14 ordinarie och 3 extra möten, alla i regel väl besökta. Den 25 nov. anordnades ett offentligt agitationsmöte med föredrag av fru Anna Johansson-Wisborg. Dessutom förekom musik och deklamation. Tyvärr var mötet ej så talrikt besökt som varit önskvärt. Till mötet den 2 dec. voro Halmstads soc.-dem. förenings medlemmar inbjudna, som ganska talrikt infunnit sig, och erhöll mötet därigenom en synnerligen festlig prägel. Här diskuterades katekes- och psalmböcksläsningen i våra skolor i en mycket livlig debatt och uttalande gjordes i denna fråga.

Som gengäld har klubben varit inbjuden till ovannämnda förening den 9 febr. i år, då fattigvårdskonsulent C. O. Strid redogjorde för de nya barnavårdslagarna, varpå följde en livlig och intressant debatt. För övrigt präglades mötet, som var talrikt besökt, av den bästa stämning.

Inte heller att förglömma har klubben varit inbjuden till härvarande kvinnogille. Där höll handelsföreståndare C. O. Karlsson föredrag om kooperationen.

Klubben har under sitt första arbetsår sökt följa frågorna för dagen. I nykterhetsfrågan har uttalats en skarp protest mot ökad rusdryckstillverkning. Protesten har tillställts socialdemokratiska riksdagsgruppen. Dessutom har vid olika möten behandlats olika frågor såsom klubbens arbete, att det blir till största möjliga nytta; tjänarinnefrågan; bostadsfrågan; åttatimmarsdagens indelning; hembränningen m. fl.

Kvinnorna ha i allmänhet varit liknöjda för de allmänna angelägenheterna. Så får det ej vara längre, nu böra kvinnorna sätta sig in i de olika frågorna. Ansvaret vilar nu på oss själva, om vi ingenting göra för att de må bli lösta på ett för det allmänns bästa lyckligt sätt. I förhoppning att alla klubbmedlemmar vilja arbeta därför sändes härmed en hälsning till alla kamrater landet runt från kvinnoklubben i Halmstad.

E. J.

Kävlinge kvinnoförening

höll sitt 14:de årsmöte den 17 mars med en kaffefest, sång och musik. Års- och revisionsberättelse framlades och godkändes. Till styrelse valdes fruarna Anna Nilsson, Hilda Persson, Olivia Gustafsson, Maria Nilsson och Emma Lindkvist. Den avgående styrelsen blev hjärtligt tackad för de många åren, som den arbetat som föreningens styrelse.

Föreningen har under året hållit 10 ordinarie, 14 styrelse- och 3 extra möten samt

anordnat 2 agitationsföredrag och en aftontur i Folkets Park. Genom ombud har föreningen deltagit i distriktskonferensen i Lund. I platsens arbetarrörelse är föreningen verksam och har den medverkat vid arbetarekommunens basar och vid de olika valrörelserna.

I Folkets Park äger föreningen 2 andelar och är representerad på årsmötena. Av Morgonbris har sålts 50 ex. i månaden. Föreningen har 4 av sina medlemmar i kommunalfullmäktige, fröknarna Betty Nordin och Emma Nordahl samt fruarna Emma Lindkvist och Johanna Liljenborg; i municipalfullmäktige likaledes Betty Nordin, Emma Nordahl och Emma Lindkvist. Vidare har föreningen representant i fattigvårdsstyrelsen och pensionsnämnden.

Medlemsantalet var vid årets början 20 och vid dess slut 37.

Det är ju inte så mycket arbete föreningen gjort som vår önskan har varit, men vi försöka dock med liv och lust arbeta för vår rörelse och för ett bättre samhälle.

Hälsningar till alla kvinnoklubbar över hela landet.

För Kävlinge soc.-dem. kvinnoförening
Med kamrathälsning:
Betty Nordin.

Brev från Surahammar.

Härvarande soc. dem. kvinnoklubb höll den 18 april sitt årsmöte under fru Ida Lindmarks ordförandeskap. Styrelsens och revisorernas berättelser godkändes och beviljades den avgående styrelsen full och tacksam ansvarsfrihet. Styrelsen har under året haft 9 protokollförda sammanträden samt har klubben haft 3 extra och 11 ord. möten, samtliga väl besökta. 1 agitationsföredrag har hållits med fru Hulda Flood som talare. Med 2 ombud har klubben representerats vid kvinnokongressen i Stockholm samt med 2 ombud deltagit i konferensen i Västerås, varvid bildades Västmanlands distrikt och har klubben en representant i nämnda distrikts styrelse. Vidare har klubben deltagit i Surahammars org. arbetares bostadsförenings möten och med fana deltagit i 1 maj-demonstrationen. En nöjeställning har klubben anordnat, varvid hela behållningen, 217 kr., som gåva överlämnats till Folkets hus. I agitationssyfte har försålts en del broschyrer och tidningar. Bland andra frågor har klubben diskuterat samt antagit resolutioner i såväl nykterhetsfrågan som i förslag till ny giftermålsbalk. Till 2 av klubbens medlemmar ha på listor insamlats 1,028 kr. Klubben har invalt en representant i Surahammars bildningsutskott samt är dessutom representerad i en hel del kommunala institutioner.

Klubben består för närvarande av 118 godkända medlemmar.

Till styrelse omvaldes fruarna Emma Forsberg, ordf., Elna Lundblad, sekr., Hulda Nyberg, kassör, samt Ida Lindmark och Signe Andersson, med Hilda Norström och Mimmi Söderström som suppleanter. Revisorer blevo Elsa Eriksson, Maria Öhrman, Elvira Stockhaus, med Frida Nyberg, som suppleant.

Vid mötet som präglades av bästa stäm-

ning förekom sång, deklamation, uppläsning ur den nya fattigvårdslagen samt kaffe. Till arbetarekommunen anslogs 10 kr. som bidrag till 1 majdemonstrationen.

Mötet avslutades med ett leve för den soc. dem. kvinnorrörelsen.

Elna Lundblad,
sekreterare.

Munkfors soc.-dem. kvinnoklubb

höll årsmöte måndagen den 19 april i Munkfors ordenshus.

Av revisionsberättelsen framgick, att utgifter och inkomster balanserat på kr. 733:43, med en kontant behållning till 1920 av kr. 217:71.

Årsberättelsen visade att klubben, som bildades den 11 mars 1919 efter ett föredrag av fru Alma Norsell från Karlstad, under året bedrivit sin verksamhet med gott resultat. 11 ordinarie och 3 extra möten ha hållits. Medlemsantalet, som vid starten blev 25, har under året ökat med 33, och äger alltså klubben för närvarande 58 medlemmar. Klubben har under året hållit en större höstfest med föredrag av fru Hulda Flood, Karlstad, med ett gott ekonomiskt resultat, samt ett politiskt möte med föredrag av fru Nelly Thyring från Göteborg. Ävenledes har klubben inbetalt 15 andelar i Munkfors Folkets husförening samt en aktie i Värmlands Folkblad. Vidare ha klubbarnas medlemmar anordnat en syförening som under året förfärdigat en hel del arbeten, avsedda till försäljning. I samarbete med arbetarekommunen har klubben hållit 3 enskilda samkväm samt en utflykt till Ransäters älderdomshem, där de gamla bjödos på kaffe. I Ransäters fattigvårdsstyrelse är klubben representerad med 1 ledamot.

Av Morgonbris har hemtagits och sålts under året 605 ex. Berättelserna godkändes och ansvarsfrihet beviljades.

Till styrelse för innevarande år valdes Signe Karlqvist, ordf., Emma Fryklind, kassör, Jenny Sätterkvist, v. ordf., Maria Lundell, sekr., Elin Byström, v. sek. och korr. Suppl. Emma Törnell och Emma Ullström. Revisorer blevo Frida Forsberg, Signe Mattson och Augusta Lind med Elin Kruse som ersättare.

E. B.

Från Svartvik.

Svartviks socialdemokratiska kvinnoklubb höll sitt första årsmöte söndagen den 25 april. Sedan mötet öppnats av ordf. fru Betty Håkansson, föredrogs styrelseberättelsen, varav framgick följande:

Klubben, som bildades den 28 april i fjol, efter ett föredrag av fru Disa Vestberg, erhöll vid starten 13 medlemmar. Under året har ingått 55 medlemmar, en medlem har avgått med döden. Klubbens medlemsantal är nu 54. 13 medlemmar ha beviljats utträde. Dessa 13 medlemmar har bildat en s. k. vänsterklubb.

Klubben har under året hållit 24 möten samt tagit initiativ till agitationsföredrag av fru Ruth Gustafson, Stockholm, och red. G. Gustavsson, Sundsvall. Dessutom har klubben hållit kamratmöten samt åtskilliga syföreningsmöten, de senare dels för stärkande av egen kassa och dels till hjälp åt sjuka.

Vidare har klubben rekvirerat 400 ex. av Morgonbris, vilka även försålts. Nämnas bör även att klubben är initiativtagare till bildandet av föreningen Hem och Skola, vilken förening är nybildad på platsen.

Av revisionsberättelsen framgick att klubbens inkomster och utgifter balanseras på en summa av 315 kr. med en kassabehållning av kr. 11:93. Den avgående styrelsen beviljades full och tacksam ansvarsfrihet. Till styrelse för innevarande år valdes fru Agda Berlin, ordf. och fru Hanna Edström, sekreterare, övriga ledamöter blevo fruarna Sandra Nilsson, Betty Håkansson, Elvira Axell.

Årsmötet, till vilket männen samt ungdomsklubben var inbjudna, präglades av en mycket god stämning och man kunde tydligt under diskussionen sluta sig till den upprättningen att våra kvinnor ha en mycket stor uppgift att fylla, särskilt på det kommunala området.

Efter mötet bjöds på kaffe, musik av I. O. G. T:s strängmusikkår samt ett par fina sångstycken, utförda av kamrat Arne Nilsson, vilket mottogs med stormande applåder, därefter förekom lekar samt dans, varefter den angenäma festen avslöts med ett fyrfaldigt leve för kvinnorrörelsen.

Ljusne—Ala soc.-dem. kvinnoklubb

höll sitt första årsmöte den 6 april i år. Av årsberättelsen framgår att klubben under det gångna året har hållit 14 ordinarie möten, 2 extra och 6 styrelsemöten. Medlemsantalet var vid klubbens bildande 15 och nu 80 mycket intresserade men på kunskap mycket fattiga medlemmar. Klubben har med provisorisk fana deltagit i majdemonstrationerna samt flitigt besökt Arbetarekommunens möten. Ett diskussionsmöte har hållits med Lerviksklubben samt har bildats en klubb på Vanvik med anslutning till Ljusne Arbetarekommun. En medlem har invalts i kommunalfullmäktige samt en i nykterhetsnämnden. Klubben har haft flera ekonomiskommittéer som arbetat duktigt. Av revisionsberättelsen framgår att inkomster och utgifter under året balanserat å kr. 990:86. Den ekonomiska ställningen är god.

Genom Centralstyrelsen ha vi haft tillfälle höra fru Söderkvist från Västerås i ett präktigt föredrag. Klubben utser alltid ett par medlemmar till varje möte som upprättar olika frågor till debatt, och har klubben diskuterat många präktiga frågor. Morgonbris har sålts med 100 ex. pr månad och 150 ex. en del månader, vilket vi tycka är bra gjort. På årsmötet omvaldes den gamla styrelsen: Anna Hellgren, ordf., Hildur Segerdal, kassör, Sigrid Schelin, sekr. och korr. sekr.; övriga funktionärer blevo fruarna Hulda Severin, Tilda Lindgren och Hanna Bäckus.

Men det stora flertalet arbetarhustrur i Ljusne—Ala stå ännu oförstående för vår klubb. Till dessa vilja vi ställa en allvarlig maning: Ingå i klubben och deltag i arbetet!

Till sist en hälsning till kamraterna i kvinnoklubbarna över hela landet.

Sigrid Schelin,
sekreterare.

Varför skola vi giva barnen ENERAGON?

Jo, därför att det i lättast absorberbara form tillför organismen just de ämnen (speciell de organiska fosforföreningar), som barnakroppen behöver för sin fysiska och psykiska utveckling. Klena barn bliva förvånande fort friska, pigga och motståndskraftiga. ENERAGON, kraftnäring, väl blandad med mjölk, välling, gröt eller omeletter enligt bruksanvisningen tages utan svårighet. ENERAGON-MALTOS, ENERAGON-KAKAO smaka utmärkt och tagas med begärlighet.

ENERAGON-preparaten förordas av svenska läkare, tillhandahållas å apoteken och i drogaffärerna.

Tillverkas av

A.-B. PHARMACIA, STOCKHOLM.

Kontrollant: Professorn Fil. Doktorn K. A. Vesterberg.
Prospekt på begäran direkt från bolaget.

Från Söderhamn.

Kvinnoklubben härstädes, varav en del medlemmar härmed presenteras för kamraterna landet runt, bestod vid årsmötet av 46 medlemmar och har dess bättre ej nödgats dela de flesta föreningars lott att se mötena dåligt besökta. Av årsberättelsen framgick att klubben utom de ordinarie mötena, två gånger i månaden varit inbjuden till soc. dem. föreningens möte och har även nämnda förening varit inbjuden till klubbens möte. Dessutom har tre fester hållits, varav en del av behållningen av tvenne av dessa fester tillfallit dels föreningen Folkets hus Framtiden dels sjuka kamrater. Inkomster och utgifter har under året balanserat å en summa av kronor 532:71. Såväl års- som revisionsberättelserna lades med tacksamt godkännande till handlingarna, varjämte full och tacksam ansvarsfrihet beviljades de redovisningsskyldiga.

Klubben vill härmed sända sin hälsning till kamraterna både när och fjärran. Och låt oss med förenade strävanden göra vår rörelse allt starkare och än mera skickad att till lycka och glädje för de nu tillbakasatta omdana samhället. Leve den soc. dem. kvinnorörelse!

A g d a T h u n b o r g.

Göteborgs soc.-dem. kvinnoklubb

arbetar allt fortfarande (fastän vi ej låta höra av oss i "Morgonbris" spalter) med att förverkliga de idéer, som med stöd av kulturutvecklingen en gång måste förverkligas. — Klubben är icke i numerär (vi äro 150) vad man skulle fordra i en stad som Göteborg. En del låter ju bevars skriva in sig i klubben, är med på ett eller två möten och så försvinna de av så många intetsägande skäl. En del tillhör kanske den nysocialistiska klubben, men för all del, de äro ju ändå vakna arbetarkvinnor, som på sitt sätt sträva till samma mål: att höja de små i

samhället till ett högre plan. Som sagt, om vi icke alltid äro ense om mål och medel vis å vis nysocialisterna, så stå de oss dock närmare än den stora indiferenta massan av kvinnor, som i slö likgiltighet släpar fram sin tid och låter männen fortfarande styra och ställa för oss. Att detta icke alltid kan bli som det borde vara i speciellt kvinnofrågor och barnuppfostran är ju uppenbart, då den kvinnliga sakkunskapen fattas. Men Gbgsklubbens medlemmar äro nästan samtliga av kärnfriskt virke, som fattat sin uppgift på allvar. Detta är ju ändå en fördel som ersättning till vad som brister i numerären.

Vi ha i alla aktuella frågor försökt att öka vårt vetande genom någon sakkunnig inledare på våra möten. En studiecirkel arbetar också inom klubben, som var nämnt i "Morgonbris" förra nummer. Då vi i år ha både riksdags- och stadsfullmäktigeval, har klubben beslutat göra vad den kan till ett lyckligt resultat och hoppas vi innerligt våra kvinnliga kamrater landet runt göra vad på dem ankommer.

I förbigående kan nämnas, att klubben har 2 av sina medlemmar i stadsfullmäktige och 3 suppleanter. Dessutom räkna vi våra medlemmar i flera under stadens förvaltning stående institutioner. En stor förlust gjorde klubben i att en av våra mest insiktsfulla medlemmar, fru Thyring, måste på grund av sjukdom vistas på annan ort, men vi hoppas ju på återseende, och klubben är visst inte utan andra duktiga krafter, som nu få taga i i stället.

Så till sist vill Gbgsklubben för "Morgonbris" övriga läsare presentera sin mångåriga styrelse. Det är visst inte alltid roligt att vara styrelse, men man måste ju också inte bara tänka på sin egen bekvämlighet utan även en smula på de övriga inom samhället. Med partihälsning:

Therese Sjöberg.

Från Viskafors—Svaneholms kvinnoförening.

Föreningen bildades i juni månad förra året efter det föredrag hållits här först av fru Nelly Thüring från Göteborg och sedan av fröken Jenny Aronsson från Borås. Medlemsantalet vid föreningens bildande var 17 personer och 1919 23, varav synes att vi ej ännu fått någon stor tillslutning, men vi få väl hoppas att sedan föreningen hunnit uträtta något mera, allt flera komma till insikt om att varje vaken kvinna, som vill arbeta för det allmännas tjänst, just inom denna förening har sin rätta plats.

Föreningen har under året hållit 14 möten, i regel talrikt besökta, där frågor av varje-handa slag diskuterats. Föreningen har under förra året till ordföranden i Seglora skolråd insänt anhållan om att få i skolan vid Svaneholm infört kvinnlig slöjd, och har nu beslutat att inrätta en enklare syskola, där unga flickor, en gång i veckan eller så, få lära sig enklare sömnad m. m.

En utflykt anordnades och kamraterna i Boråsklubben inbjödos, men som det regnade litet grand på morgonen, kom det endast en enda från Borås. Arbetarekommunen här var även inbjuden och hade därifrån ett tiotal infunnit sig vid Viskafors station, varifrån färden ställdes till ordenshuset, där kaffe serverades, samt talades och sjöngs och deklamerades av medl. ur föreningen och arbetarekommunen.

Förliden palmsöndag uppvaktade föreningen de gamla å Kinnarumma försörjningshem. Det blev en rätt bra morgonpromenad, ty det är nära en mil härifrån till nämnda "hem". Vid ankomsten dit bjödos samtliga å hemmet intagna på "kaffe och dopp", som föreningens medlemmar hade med sig. De gamla uttryckte var och en sin glädje över detta besök och både att vi snart skulle komma igen.

Vid en av arbetarekommunen anordnad basar i höstas, voro även medlemmarna i kvinnoföreningen behjälpliga med en del arbete, vilket inbragte 50 kr. till föreningens kassa. Ett offentligt möte var även anordnat här i november månad, då Anna Johansson-Visborg höll föredrag, men detta möte rönt dålig tillslutning på grund av opassande väderlek. Av tidningen Morgonbris försäljes varje månad 30 ex. Vid det senast hållna mötet valdes styrelse för året 1920 och valdes för detta år densamma som varit förut, nämligen: Vilhelmina Karlsson, ordf., Hulda Persson, korresp. sekr., Olga Holm, sekr., Hilma Aronsson, kassör, Alma Holm, v. ordf. Korresp. sekr. och v. ordf. äro nyvalda. Till kommissionärer för Morgonbris omvaldes Hulda Persson och Hulda Ljungström.

EN OMTÄNKSAM HUSMODER

GÖR SINA UPPKÖP I

KONSUMTIONSFÖRENINGEN STOCKHOLM MED OMNEJD.

Efter denna lilla redogörelse för föreningens verksamhet sända vi en hjärtlig hälsning till alla våra kamrater i hela Sverige.

K o r r . s e k r .

Tant Ulrikas ljusstakar.

Tant Ulrika ser ut som en riktig häxa. Fastän jag tycker riktigt mycket om henne, måste jag tillstå det. Men stackars lilla tant Ulrika, hon kan ej rå för det. Sjukdom är orsaken. Värk har förvridit hennes drag och ett benbrott vid hög ålder har gjort henne till invalid. Därför har hennes lilla kammare blivit hennes hela värld. Där är nog så hemtrevligt, men tant Ulrika känner sig ibland som fånge. Då sticker hon ut huvudet genom fönstergluggen och sträcker på sig så mycket hon kan eller också öppnar hon dörren ut till förstugan och känner litet mer gemenskap med livet.

Mitt första möte med tant Ulrika daterar sig från den dagen jag blev hennes granne. Mitt sista arbete, en porträttbyst, bar jag i famnen, ty jag var så rädd om den att jag ej vågade anförtro den till expresskarlarna. Men när jag fick se tant Ulrika vart jag så rädd, att jag kramade den litet för hårt. Nästan gick av. Stackars lilla tant Ulrika.

En kaffebjudning inledde bekantskapen. Tant Ulrika har så mycket minnen, som alla gamla tanter skall hava. När skymningen faller på och jag ej ser arbete, brukar jag kila in till henne. Äger jag då den angenäma känslan av att min arbetsdag varit lyckad, känner jag mig liksom förpliktad, att lyssna till tant Ulrikas historia om det så vore femtionde gången jag fick den till livs.

*

Den sista ljusstumpen är tänd. Den utgör samtalsämnet och jag sitter och fingrar på staken. Den är gammal och massiv och väcker min beundran. Tant Ulrika glider in i sina minnen och berättar.

Det var en julafton för fyrtio år sedan. Jag var barnfröken hos greve E. Jag hade två goda vänner bland tjänarna. Kristina hette kokerskan. Var hon är nu, vet jag ej. Amanda var husjungfru. Hon blev så förnämt gift. Hennes man var professor. Av de två flickorna fick jag den där ljusstaken och en till i julklapp. Vi kommo så bra överens och hjälpte varandra, när det behövdes — tant Ulrika drog staken närmare sig och betraktade den riktigt ömt. — Nog minns jag hur hjärtans glad jag blev över den julklappen.

— Vet du tös! Vill du göra mig en stor, en riktigt stor tjänst, så hjälp mig att sätta ihop ett brev till Amanda. Vad hon skall bli glad. Vi som voro så goda kamrater.

— Snälla tant, visst hjälper jag tant, men har tant aldrig skrivit till henne förut på alla dessa år? Inte! Nå så tror vi då, att det är ett sådant där ögonblick, då det som ska ske, sker.

Vi skrevo. Det gick en vecka, det gick två, den tredje var nära nog tilländalupen och något svar kom ej. Tant Ulrika väntade

och jag med. Jag började tänka efter om jag skrivit något, som kunde stött fru professorskan.

*

Det rustades till familjefest hos professor Berg. Äldsta dottern, fröken Greta, fyllde tjuguet år och skulle samtidigt eklatera sin förlovning med Nils Sverre. Redan tidigt på morgonen voro alla husets medlemmar i full verksamhet. Litet svårt hade fru professorskan alltid haft att tygla tjänarna. Hon ställde stora fordringar på dem. Denna dagen erbjöd sig större svårigheter än eljest, att få samarbetet drägligt. Förtretad och trött höll hon nu på med sin toalett. Härfrisörskan dröjde. Det ringde. Å, bara brev-bärare, med ett försenat återbud kanske. Hastigt slet fru professorskan upp kuvertet. Ett brev på fyra sidor blottades.

''Kära Amanda, väninna från min ungdom!

En händelse gjorde att Du denna aftonstund kom i mina tankar. Mitt sista stearinljus stod och brann, då en ung flicka, som bor granne med mig, kom på visit. Hon beundrade mycket den stake ljuset stod i. Kära väninna det var en gåva av Dig.''

Nu vände fru professorskan och läste underskriften:

''Din tillgivna Ulrika.''

Nittio kronors underkjolen från Sidenhuset frasade genom rummet. Fru professorskan hade en kontraorder till Sofi i köket. Hon passade på samma gång på, att bedja henne lyfta på en kastrull och en pappersboll försvann i eldhavet. — Oförsynt påflugenhet, muttrade fru professorskan på sin väg genom serveringsrummet.

*

Tant Ulrika berättade ej sina historier mer för mig. Hon hade mest sin goda aptit. Svarta ringar kring ögonen förrådde sömlösa nätter. Sorgset blickade hennes trötta ögon ut i världen.

Tant Ulrika! För din skull skall jag göra något, som jag aldrig gjort förr. Jag skall förfälska.

Ett duktigt honorar för en novell och en porträttbeställning gjorde mig yr av glädje. I vanliga fall hade en liten godbit hittat vägen till tant Ulrika. Nu hade en vild idé helt famnat mig. Att tant Ulrika aldrig skulle få svar av sin forna väninna, det var jag viss om.

*

Jag satt försjunken i tankar över valet av färger till min porträttbeställning. Jag tap-

pade allt vad jag höll i och det var min splitternya palett. En tub zinkvitt kramade jag sönder. Tant Ulrika höll på att slå in vår gemensamma vägg. När hon ville något alldeles särskilt, brukade hon giva allarm med några korta slag. Nu rasade murbruket bakom tapeten. Äntligen nådde jag hennes dörr. Hon mötte mig med en häftighet som än mer upprörde mig.

— Käppen, tant Ulrika.

Hon hörde ej, behövde tydligen ej något stöd. I famnen höll hon ett stort paket.

— Barn då, stå ej och titta bara, utan hjälp mig.

Snöret brast. Paketet innehöll en stor rödrosig kartong, fullproppad med små paket. En påse konfekt, en annan med kakao, kex och ett riktigt stort stearinljus. Ett par mudrar av silke, en vacker spets att träckla kring halsen (tant Ulrika var född på ett slott, om än bara i underhavandes våning) och allra överst ett brev. Läs då, men stå då ej bara och titta på mig. Och jag läste.

''Kära Ulrika!

Ditt brev kom många glada minnen att vakna från en tid, som jag aldrig kan glömma. Jag tackar dig och jag önskar av hela mitt hjärta, att du må leva länge i din lilla trevna kammare. Ehuru min lott blivit anorlunda har jag många gånger längtat till en ensam vrå. Jag ber dig vara god och mottaga mina enkla gåvor. Tiderna äro nu sådana, att de måste bliva så anspråkslösa. Men det är ej gåvans värde, som är huvudsaken. Kära Ulrika. Om ej den förfärliga gikten plågade mig så mycket, skulle jag resa och hälsa på dig. Men fastän många mil skiljer oss åt kunna vi i tankarna vara varandra nära.

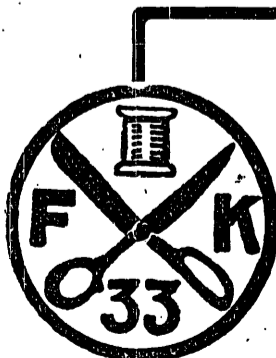
Din tillgivna
A m a n d a .''

Tant Ulrika grät.

Mitt hjärta kändes så förunderligt lätt. Aftonbrasan tillökades med ett tacksamhetsbrev till Amanda. Där jag satt och njöt mitt silverte kommo reflexionerna oanmälda. Vilken ypperlig läkare är ej glädjen.

Min brasa kolade. Från tant Ulrikas rum hördes väldeliga snarkningar. Hennes avskedshälsning ljöd ännu i mina öron. ''I morgon gå vi på biograf. Jag bjuder om du bara vill ta mig med, gammal och ful som jag är.'' Tant Ulrika, som ej varit ute på gatan på flera månader.

N a n n a N i l s o n .

Fernqvists Kappaffär

33 Drottninggatan **33**
n. b. och 1 tr. upp

Stort lager av in- och utländska nyheter

Damkappor, Dräkter och Kjolar

till billiga bestämda priser. Obs! Beställningar utföres till billiga priser.

Sveriges soc.-dem. kvinnoförbund.

Ordf. och korresp. sekreterare: Fru Signe Vessman, Upplandsgat. 85, 4 tr., Stockholm. A. T. 244 36.

Sthlms Allm. kvinnoklubb (soc.-dem.) avhåller ordinarie möte 4:de måndagen i varje månad kl. 8 e. m.

Obs. Lokal i D-salen, Folkets Hus.

Styrelsen.

Stockholms Allm. Kvinnoklubbs sångkör. Répétition torsdagar kl. 8 e. m. i Folkets Hus, rum J. Beställningar mottager fröken L. Jäderlund, Allm. tel. Kungsh. 20 54, Snudbyberg 3.

Stockholms södra kvinnoklubb (soc.-dem.) avhåller ordinarie sammanträde 1:sta onsdagen i varje månad kl. 8 e. m. lokalen 3 tr. Södra Folkets Hus.

Ordf. fröken *Anna Svensson*, Grindsgatan 10, III, Stockholm.

Styrelsen

Vasastadens soc.-dem. kvinnoklubb har ord. möte 1:sta måndagen och 3 dje tisdagen i varje månad kl. 7,30 e. m. & lokalen Upplandsg. 51, 1 tr. (Gustav Vasa-automaten). Uppbörd och inskrivning varje möte.

Styrelsen.

Kungsholms soc.-dem. kvinnoklubb avhåller ord. möte 2:dra måndagen i varje månad kl. 8 e. m. S:t Eriksgatan 21.

Ordf. Hildegard Ström, Bergsgatan 27, 1 tr. ö. g.

Föreningen för Hembiträden i Stockholm avhåller möte 1:sta och 3:dje torsdagen i varje månad kl. 8,30 e. m. (utom juni, juli och aug.) i Folkets Hus G-sal.

Styrelsen.

Solna soc.-dem. kvinnoklubb håller möte 2:dra tisdagen i varje månad kl. 8 e. m. i Huvudsta Folkets Hus och 4:de onsdagen i varje månad kl. 8 e. m. i Hagalunds Folkets Hus.

Styrelsen.

Arvika soc.-dem. kvinnoklubb avhåller ordinarie möte 2:dra måndagen i månaden kl. 8 e. m. & Folkets Hus' C-sal.

Styrelsen.

Eskilstuna kvinnoklubb avhåller ordinarie möten 1:sta måndagen i varje månad kl. 7.30 e. m. i Folkets Hus, rum nr 4.

Styrelsen.

Spånga soc.-dem. kvinnoklubb avhåller ordinarie möte första torsdagen i varje månad kl. 8 e. m. i Folkets Hus.

Styrelsen.

Prenumerera på
MORGONBRIS!
som är arbetarrörelsens
kvinnotidning, och således
bör finnas i varje
arbetarhem.

BANKAKTIEBOLAGET NORDEN

Alla slag av bankaffärer — Högsta inlåningsränta

EN EKONOMISK HUSMODER
BORTSLÖSAR ICKE I ONÖDAN
EN KRONA HIT... EN KRONA DIT...

SVEA VÄXT

BLIVER - EN GÅNG PRÖVAT - SEDERMERA
HENNES FAVORITSMÖR.

Liksom även **SVEA GRÄDD**
för bordet, stekning och bakning.

Samma överträffade kvalitet som före kristiden.

Brunnsviks Folkhögskola

börjar nya kurser den 15 okt. 25 veckors lästid, avslutning 30 april 1921.

Första årskursen. Manlig och kvinnlig kurs samtidigt. Undervisning i samhällslära, allmän och svensk kulturhistoria, nationalekonomi och geografi, naturvetenskap och hygien, svenska språket, matematik, bokföring och kvinnlig slöjd.

Andra årskursen avser att giva elever, som förut genomgått folkhögskola, tillfälle till mera ingående och självständiga studier. Huvudämnen: Nationalekonomi med ekonomisk geografi, historia samt stats- och kommunalkunskap. Dessutom engelska och tyska samt kortare kurser i lagkunskap, naturvetenskap och matematik m. fl. ämnen.

Statsstipendier för obemedlade och mindre bemedlade elever.

Snar anmälan önskvärd. Begär prospekt hos föreståndaren för Brunnsviks folkhögskola, Sörvik.

FRIHET.

(Organ för Sveriges Soc.-dem. Ungdomsförbund.)

Utkommer en gång i månaden.

Redaktörer:

Nils Karleby och Carl Schill.

Bland medarbetarna märkas: *Författ. Ellen Key, Dan Andersson, Ragnar Jändel m. fl., Red. Ivan Oljelund, Adj. Oscar Olsson, Prof. Knut Kjellberg m. fl.*

LÄS OCH SPRID FRIHET.

Varje kvinnoklubb bör se till att kommissionär för partiets ungdomstidning finnes på var plats.

Begär kommissionärsvillkor och provexemplar från

TIDN. FRIHETS EXP., ESKILSTUNA.

Fru Lindholms 10:e bok Diet- och Receptbok

Pris 2: — kr.

Rekvireras direkt hos mig eller genom bokhandeln.

Ur innehållet:

Dietetiska riktlinjer.

Några näringssiffror.

Detaljer i dietplanen.

Förslag till daglig matordning.

Om temperaturmätning.

Om håll.

Svette drivande medel:

Drycker, inpackning, Priessnitz' omslag.

Om komplikationerna:

Lungblödning, lungsäcksinflammation, struptuberkulos, tarmtuberkulos.

Om några symtom:

Febern, hostan, nattsvetten, hållet, matlusten, gasbildning, halsbränna, om sömnen.

"Förkylning".

Blodbrist.

Hygieniska åtgärder:

Hals-, mun- och näshygien, upphostningarna, desinfektionsvätska, bostadshygien m. m.

FRU HEDVIG LINDHOLM,

Upplandsgatan 68, Stockholm.